Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Šárka Steinová

Osobnost Johannese de Ragussio a jeho replika proti přijímání pod obojí ve světle nepublikovaných archivních pramenů

Johannes De Ragussio personality and int replica to recese under both in the light of unpublished archival sources

Autoreferát disertační práce

Praha, 2012

Předkladatel disertační práce: Mgr. Šárka Steinová
Doktorský studijní program: Teologie
Studijní obor: Husitská teologie

Školitel: Prof. ThDr. Jan Blahoslav Lášek

Oponenti disertační práce: ……
……
……
……....

Obhajoba disertační práce se koná dne.....
v.....na.....
.....
.....
před komisí pro obhajobu disertační práce. Předsedou komise
byl jmenován .....
……..

Předseda oborové rady:

UK v Praze HTF

Děkan fakulty:

UK v Praze HTF

ÚVOD

Basilejský koncil se po porážce křižáckého vojska u Domažlic dostal do velice složité situace a tak pozval husity k rozhovorům. Samotná cesta do místa konání koncilu - do Basileje však nebyla jednoduchá jak ze strany koncilního shromáždění, kde bylo třeba dojednat podmínky jednání mezi koncilem a husity, tak i z husitské strany, kde muselo dojít k dosažení shody o jednotném postupu mezi jednotlivými husitskými stranami, což nebylo vůbec snadné. Nakonec učinily dohodu, že se společně obhajovaným programem stanou čtyři pražské artikuly, autoritativním rozhodčím bude Písmo svaté a praxe prvotní církve. Nejdříve však husité požádali koncilní církevní představitele o jakési předběžné jednání, čemuž koncil vyhověl a vyslal poselstvo do Chebu. Předkládaná disertační práce se zaměřuje pouze na oponenturu prvního pražského artikulu, přijímání pod obojí. Jan Rokycana svou obranu prvního artikulu protáhl na tři celé dny, kterou přeplnil mnoha citáty. Pozdější oponentura Johannese de Ragusia však předčila veškerá očekávání, protože bezkonkurenčně patřila mezi nejdelší a nejagresivnější. Další projevy koncilních řečníků, které následovaly po Ragusiově řeči, vyzněly mnohem mírněji.

Pramennou základnou pro dějiny basilejského koncilu, a v našem případě pro jednání českého poselstva na něm, tvoří záznam kronikáře Petra Žateckého,[1] který publikoval **František Palacký** jako součást obsáhlé sbírky pod názvem *„Monumenta conciliorum generalit seculi decimi quinti,“* ale bohužel bez poznámek a vysvětlivek.[2] Palackého *„Monumenta“* však ještě

---

[1]SAAZ, Petrus. Liber diurnus de gestis Bohemorum in concilio Basiliensi. *MCG I*, s. 287-357; HEŘMANSKÝ, František. *Deník Petra Žateckého.* Praha : Melantrich, 1953. s. 292.

[2]*Monumenta conciliorum generalicum seculi decimi quinti.* Concilium Basiliense. Scriptores. Tomus I., ed. PALACKÝ, František. Vindobonae : 1857;

předcházela edice od **Marténa** a **Duranda** *„Collectio Veterum Scriptorum et monumentorum etc.*[3] V I. svazku publikoval Palacký dvě obšírné práce Johannese de Ragusia *„Initium et prosecutio Basiliensis concilii“*, která podává události od 9. října 1417 do 19. listopadu 1431 a dále *„Tractatus, quimodo Bohemi reducti sunt ad unititatem Ecclasiae“*. Traktát popisuje jednání s husity v časovém úseku od 15. října 1431 do 10. března 1433.

Na počátku 20. století začal doplňovat velmi stručné Ragusiovy komentáře **Johannes Haller**,[4] který publikoval protokoly basilejského koncilu. V úvodu prvého dílu edice velmi podrobně popisuje Ragusiovu bibliografii a v druhém svazku uveřejňuje koncilní protokoly z manuálníku notáře koncilu Petra Brunetiho a z rukopisu *„Codex Reginae.“*[5]

Bezesporu na přední místo musíme zařadit Mansiho edici *„Sanctorum conciliorum nova et amplissima collectio“*,[6] v jejíž devětadvacátém až jednatřicátém svazku najdeme nejpodstatnější písemnosti, které souvisejí s jednáním Čechů s basilejským koncilem. Pro naše téma obsahuje nejdůležitější a stěžejní Ragusiovu oponenturu *„Oratio sub utraque specie.“*

Další dochovanou literární pozůstalost Johannese de Ragusia dodnes deponují v univerzitní knihovně v Basileji, o

---

II-III/1 ed. BIRK, E., Vindobonae : 1873/1886.

[3]MARTÉNE, Edmundi -DURAND, Ursini. C*ollectio Veterum Scriptorum et monumentorum etc.* VIII. Vol. Parisiensis : 1733.

[4]*Concilium Basileense.* Studien und Quellen zur Geschichte des Concils von Basel, I-VIII: I-IV, ed. HALLER, Johannes. Basel : 1896-1903; V., ed. BECKMANN, Gustav. Basel : 1926; VII, ed. HEERE, Hermann. Basel : 1910; VIII, ed. DANNENBAUER, Heinrich.-HARTMANN, A. - WACKERNAGEL, Rudolf. – PEROUSE, G. Basel : 1936.

[5]HALLER, Johannes. Die Protokolle des Konzils 1431-1433. Aus dem Manuale des Notares Bruneti und einer Römischen Handschrift. *Koncilium Basilense.* Bd. II. Basel : 1897.

[6]MANSI, Giovanni Domenico. *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio.* XXXI. Graz : 1960 – 1961.

které nás informuje hned několik autorů.[7] Patří sem velice důležitý kodex, označený signaturou Codex Basil. A I 29, který obsahuje traktát *„Tractatus de Ecclesia catholica contra Bohemos“* od fol. 302 až do fol. 432. Kromě uvedeného Ragusiova díla *„De ecclesia“* zde najdeme další pojednání: od fol.I-r do 33-r traktát M. **Jana Rokycany** *„Proposicio bohemorum de communione eukaristie sub utraque“*; od fol. 37 do fol. 138 *„Responsio magistri Johannis de Ragusio ad predictam posicionem“*; od fol. 143 do fol. 185 Rokycanovu repliku; fol. 189 do fol. 302 repliku Ragusia a pak následuje již zmíněný *„Tractatus de Ecclesia“*.

V neposlední řadě musíme zmínit rukopisy patřící mezi mimořádné kulturní bohatství uložené ve Vatikánské knihovně v oddělení rukopisů. O zde dochovaných rukopisech nám podrobně referuje **Jaroslav Prokeš**.[8] Nalezl jedenáct rukopisů, týkajících se jednání husitů s basilejským koncilem. Čtyři rukopisy obsahují polemické traktáty z prvního hádání Čechů v Basileji. Z méně známých řečí obsahuje rkp. Ottob. Lat. č. 348 Rokycanovu repliku proti Ragusiovi ze začátku března a repliku Johannese de Ragusia z počátku dubna.[9] Z řečí, tištěných ve známých velkých sbírkách dokumentů koncilu obsahuje Ragusiovu únorovou

---

[7]BINZ, Gustav. *Die deutschen Handschriften der öffentlichen Bibliothek der Universität Basel I:* Die Handschriften der Abteilung A. Basel. 49, Nr. 31; 53, Nr. 54-56; 54, Nr. 57 a 211, Nr. 19. Basel : 1907; MEYER, Georg. - BUCHARD, Max. *Die mittelalterlichem Hanschriften der Universitätsbibliothek Basel.* Abteilung B: Theologische Peramenthandschriften I. cod. B I 1-B VIII 10. Basel : 1967; STEINMANN, Martin. *Die Handschriften der Universitätsbibliotek Basel*. Register zu der Abteilung A I-Ax I ind O. Basel : 1982; VON SCARPATETTI, B. M. *Katalog der datierten Handschriften in der Schweiz in lateinischer Schricht vom Anfang des Mittelalters bis 1550*. I-II. Zürich : 1977; KRISTELLER, Paul Oskar. *Iter italicum***.** III., IV. und V. London-Leiden : 1983/1993.

[8]PROKEŠ, Jaroslav. *Husitika vatikánské knihovny v Římě*. Praha : 1928. s. 63.

[9]Tamtéž

repliku proti Rokycanovi rkp. Ottob. lat. č. 348, Ottob. lat. č. 350 a Palat. lat. č. 599. Rokycanovu lednovou obranu podává rkp. Palat. Lat. 599 a odpověď Johannese de Ragusia Janu Rokycanovi proti přijímání pod obojí, přednesená na koncilu mezi 31. lednem a 11. únorem 1431.

Poměr dokumentující vztah papeže Eugena IV. k samotnému koncilu a samozřejmě k husitství zaznamenává edice „*Repertorium germanicum*,“ v našem případě především její první svazek.[10] Na druhé straně vztah Zikmunda ke koncilu a husitům zaznamenávají *Regesta imperii*[11] a *Deutsche Reichstagsakten*.

Samozřejmě existuje celá řada dalších písemností, která je velice dobře zpracována **Bohdanem Kaňákem** v příloze jeho studie *„Diplomatická příprava květnového jednání v Chebu v roce 1432“*.[12]

Vůbec prvním, kdo se vědecky začal zabývat Ragusiovou osobností byl již zmíněný **František Palacký**,[13] který ve svých Monumentech podal jeho stručnou biografii. Dalším, kdo využil archivní prameny k mnohem ucelenějšímu zmapování Ragusiova života a díla byl **Bonaventura Duda**,[14] který napsal jeho první kritický životopis. Studii rozděluje na dvě základní části. Nejdříve

---

[10]*Repertorium Germanicum.* Regesten aus den päpstlichen Archiven zur Geschichte des deutschen Reich sund seiner Territorien im XIV. und XV. Jahrhundert: Pontificat Eugens IV., I. Band, unter Mitwirkung von HALLER, Johannes - KAUFMANN, Joseph.- LULVÉS, Jean. bearbeitet von ARNOLD, Robert. Berlin : 1897.

[11]*Regesta imperii.* XI. Urkunden Kaiser Sigmunds II., hg. ALTMANN, Wilhelm. Innsbruck : 1897.

[12] KAŇÁK, Bohdan. Diplomatická příprava květnového jednání v Chebu v roce 1432. Praha. s. 32-83.

[13]PALACKÝ, František. *Geschichte von Böhmen.* III/3, Böhmen und das Basler Concil. Sigmund und Albrecht. J. 1431-1439. Prag : 1854. s. 337.

[14]DUDA, Bonaventura. Johannes Stojkovič de Ragusio. *LthK*, 1960, č. 5. s. 1073.

se věnuje shromažďováním životopisných dat spolu s výčtem Ragusiovy spisovatelské činnosti, v druhé části se pak podrobně věnuje pojednání o církvi, přičemž na závěr shrnul, že se Ragusio zabýval celý svůj život touto eklesiologickou otázkou.

Třetí v pořadí, kdo se věnoval Ragusiově osobnosti byl **Alois Krchňák.**[15] Krchňák tak jako Duda zpracovává biografii, ale až po velmi pečlivém a kritickém průzkumu a srovnání dostupných archivních pramenů, což se sebou přineslo překvapivý výsledek. Díky srovnání Ragusiových traktátů dokonce identifikoval, *Tractatus de auctoritate cenciliorum et modo celebrationis*, považovaný dříve za již ztracený.

Jistě k velmi zajímavým studiím by patřila i disertační práce **Karla Möllnera**. Bohužel ji dnes nemáme k dispozici, protože jí nikdy nevydal a její jediný exemplář se ztratil. K našemu tématu se však víceméně věnuje **Franz Egger**,[16] tedy kratičkým rozborem Ragusiovy řeči jako základnu pro odmítnutí husitského přijímání pod obojí.

Ragusiovaou eklesiologií a jeho účastí na basilejském koncilu se zabývalo hned několik autorů najednou. Na jedné straně je představen jeho *„Tractatus de ecclesia“* jako výchozí bod pro Ragusiovo úvahy, týkající se učení o církvi a na straně druhé vyhledávání eklesiologických stop v traktátu *„Oratio sub utraque specie“*, přičemž se nezapomíná na střetnutí s husity.[17] **J.**

---

[15]KRCHŇÁK, Alois. *De vita et operibus Ioannis de Ragusio.* Lateranum Romae : 1960. NS 26.

[16]EGGER, Franz. *Beiträge zur Geschichte des Predigerordens. Das Reforma des Basler Konvents 1429 und die Stellung des Ordens am Basler Konzil 1431-1448.* Berlin-Nex York-Paris-Wien : 1991. s. 93-109.

[17]JOETZE, K. F. Über den Tractatus de reductione Bohemorum Johannes von Ragusa. *Festgabe K. Theodor von Heigel zur Vollendung seines sechzigsten Lebensjahres.* hg. v. Th. Bitterauf-P. Darmstaedter u.a., Müchen : 1902. s. 175-195; THILS, Gustave. Le Tractatus de Ecclesia de Jean de Raguse. *Angelicum*, 1940, č. 17. s. 219-244; BINDER, Karl. Slawen auf dem Konzil von Basel.

S. Madrigal Terrazas[18] precizně rozebral Ragusiovu eklesiologii v kontextu celkového vývoje církevního učení 15. století. **Josef Kubalík**[19] tak zase učinil nový pokus ekelesiologického výkladu, vztahující se na diskusi s husity, přičemž byl velice důsledný a kritický. V neposlední řadě nesmíme opomenout skutečnost, že Ragusiova osobnost se stala předmětem debaty mezinárodního vědeckého sympozia, uskutečněného v roce 1983 v Dubrovníku s podtitulem *"Ideje a dílo Jana Stojkoviče"*. S referáty zde vystoupili nejen přední chorvatští historici, ale i **Amedeo Molnár**.[20] V dalších letech Molnár věnoval Ragusiově osobnosti jednu celou kapitolu ve své monografii.

Geschichte der Ost- und Westkirche in ihren wechselseitigen Beziehungen. Wiesbaden : 1967. s. 113-137.

[18]MADRIGAL TERRAZAS, Jesús Santiago. Le eclesiología de Juan de Ragusa O. P. (1390/95- 1443). Universidad Pontificia Camillas. *Estudios*, 60, Madrid : 1995, s. 145-208; 285-340. ISBN 84-87840-72-8.

[19]KUBALÍK, Josef. Jean de Raguse. Son importance pour l´ecclesiologie du Xve siécle,. *RSR*, 1967, č. 41. s. 150-167.

[20]MOLNÁR, Amadeo. Le penseé hussite dans l´interpretation de Jean Stojkovič de Raguse,*Comunio Viatorum 26*, Prag : 1983. s. 143-152.

OBSAH A STRUKTURA PRÁCE

Před zahájením písemného zpracování disertační práce bylo nutné zpracovat a detailně prostudovat výše již zmíněnou Ragusiovu repliku. Z hlediska paleografického rozboru se jedná o poměrně náročný text, čítající 113 folií, s velkým množstvím škrtů, přepisů a středověkých zkratek, které jsou v některých případech nejednoznačné a vyžadovaly další odbornou konzultaci. Text byl transponován do dnešního grafického systému, interpugnován a přesně transkribován. Jasně se zde nerozlišuje mezi přímou citací a srovnáním. U biblických textů Ragusio uváděl pouze kapitoly, což není až tolik náročné na jejich identifikaci, ale problém nastal v případech, kdy používal slov některého z mnoha citovaných církevních otců a filozofů. Většina zdrojů je zkomolená, vzájemně se proplétají spolu s koncilními a synodními výroky. Pokud text obsahoval dodatečné marginálie a vpisky, došlo k jejich přepisu. V celém textu se objevují celá řady abbreviatur jak ve formě suspenzí, tak kontrakcí. Po dokončení výše popsané editorské práci následoval neliterární překlad textu slovo od slova. Snaha po základním porozumění textu se podmínila i interpunkci. Akusativ a nominativ s infinitivem se neoddělovali od hlavní věty čárkou. V dlouhých latinských větách s množstvím ablativů absolutních a s rozvinutými přístavky se často objevily zasuté myšlenky, díky nimž došlo k porozumění textu. Disertační práce tedy nelze považovat za klasickou edici. Zpracovaný text je využíván pro vložení nejdůležitějších Ragusiových pasáží.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních částí, přičemž mezi nejdůležitější řadíme třetí kapitolu, mapující Ragusiovy životní osudy a dále pak čtvrtou kapitolu, která podrobně rozebírá Ragusiovu repliku. Vraťme se však na začátek.

První část se věnuje zhodnocení dostupných pramenů a literatury, metodikou zpracování zvoleného tématu a stanovením hlavních cílů disertační práce. Hned na počátku písemného zpracování bylo třeba si ujasnit poměrně podstatnou záležitost, která vyvstala ze studia archivních pramenů a literatury. *Jean Stojković*,[21] *Johannes Stojkovič von Ragusa*,[22] *Johannes Stoyci de Ragusio*,[23] *Johannes de Ragusio*, *Johannes von Ragusa*,[24] *Giovanni di Ragusa*[25] - pod všemi těmito jmény se skrývala jedna a tatáž osobnost. Vysvětlení bylo zcela prosté. Pokud vycházíme z dochovaných latinsky psaných archivních pramenů, je zde vždy uvedeno Johannes de Ragusio. V chorvatštině se ale Jan překládá jako Ivan, což uvádí **Amadeo Molnár** ve své monografii *„Na rozhraní věků.“*[26] V předkládané disertační práci se tedy setkáváme pouze s latinskou variantou jména, Johannes de Ragusio.

Zcela samostatná, druhá kapitola se zabývá událostmi předcházející hádání českého poselstva v Basileji, konkrétně zhodnocení Chebského soudce, programu projednávání a jednotlivým obranám artikulů. Bohužel kvůli omezenému prostoru se nevěnuje přímo osobnostem, ale pouze ve zkrácené podobě popisuje obrany jednotlivých artikulů. Detailněji se však

---

[21]AMANN, E. Jean Stojkovič. *DthC*, 1941, č. 19/2. s. 2625.

[22]ALTANER, B. Johannes Stoikovic von Ragusa. *LthK*, 1933, č. 5. s. 527; DUDA, Bonaventura. Johannes Stoikovic von Ragusa. *LthK*, 1960, č. 5. s. 1073-1074.

[23]KRCHŇÁK, Alois. (1994): Johannes Stoyci de Ragusio. *LexMA*, 1994, č. 5. s. 596-597; týž, Ragusio, Johannes Stoyci de Ragusio. *BBKL*, 1994, č. 7. s. 1256-1263.

[24]REICHERT, K. M. Johannes von Ragus. *Kirchliches Handlexikon*, 1912, 2. s. 150-151.

[25]VICENTINI, U. Giovanni di Ragusa. *EC* , 1951, č. 6. s. 601.

[26]MOLNÁR, Amadeo. *Na rozhraní věků. Cesty reformace.* Praha: Vyšehrad, 1985. s. 436.

věnuje Rokycanově obraně, což je výchozí bod pro pochopení Ragusiovy argumentace.

Avízovaná třetí část se už zabývá Ragusiovou osobností, konkrétně vhledem do jeho životních osudů, díky nimž dokážeme pochopit jeho velice negativní postoj k husitům. Např. jeho kostnický pobyt mu umožnil setkání s tehdejší církevní elitou, ale nejvíce na něho zapůsobilo setkání se slavným kancléřem pařížské univerzity Janem Charlier Gersonem, kterého později nazýval svým učitelem. Gersonovy názory Ragusiovi uvízly v paměti a bez jakýchkoliv pochybností ho teologicky ovlivnily, což se doslova projevilo při disputaci s českým poselstvem.

V poslední části je předložen poměrně podrobný rozbor Ragusiovy repliky, kterou Johannes přednesl bezprostředně po vyslechnutí všech čtyř českých mluvčích, obhajujících jednotlivé artikuly. *„De communione sub utraque specie"* se dá rozdělit hned na několik důležitých částí:[27] klasický úvod (excusationes, implorare auxilium, protestationes),[28] neomylný výklad Písma svatého (suppositiones generales, suppositiones speciales),[29]

---

[27]DUDA, Bonaventura. Joannis Stojkovic de Ragusio O.P. Doctrina de cognoscibilitate ecclesiae. *Studia Antoniana*, Romae : 1958, č. 9. s. 62-74; VOOGHT de Paul. *La confrontation des theses hussites et romaines au concile de Bale: (Janvier-Avril 1433)*. Louvain: Abbaye du Mont César : 1970, s. 100-120; BINDER, Karl. *Slaven auf dem Konzil von Basel.* Acta Congressus Histor, Slavici Salisburgiensis (Annales Instituti Slavici I-3). Wiesbaden : 1867. s. 124-134; Týž, *Le penseé hussite dans l´interpretation de Jean Stojkovič de Raguse.* Dubrovník : 1983. s. 224-227; EGGER, Franz. *Beiträge zur Geschichte des Predigerordens. Das Reforma des Basler Konvents 1429 und die Stellung des Ordens am Basler Konzil 1431-1448.* Berlin-Nex York-Paris-Wien : 1991. s. 159-168.

[28]IOANNES DE RAGUSIO, Replica magistri Ioannes de Ragusio ad Replicam magistri Ioannis de Rokycana. Cod A I 29, fol. 189r – 204v; MANSI XXIX., 699-714.

[29]IOANNES DE RAGUSIO, Replica magistri Ioannes de Ragusio ad Replicam magistri Ioannis de Rokycana. Cod A I 29, fol. 205r-230r; MANSI XXIX., 715-727.

conclusiones - obhajobu přijímání pod jednou způsobou (ex lege divina, ex praxi Christi et apostolica,ex doctrina et institutione conciliorum, ex consuetudine ecclesiae, per attestationem doctorum, ex rationibus),[30]oponenturu proti příjímání pod obojí způsobou, [31] závěrečné úvahy - autorita církve.[32] Pro lepší orientaci byla zvolena metoda, která rozděluje repliku do jednotlivých podkapitol týkající se šestnácti Ragusiových hermeneutických pravidel, dokazování nutnosti přijímat pouze pod jednou způsobou z Nového a Starého zákona, z prvotní praxe církve, z citátů církevních otců a koncilů. Ragusio se nejčastěji odvolává na sv. Augustina, sv. Bernarda, sv. Jeronýma, sv. Řehoře, sv. Ambrože, sv. Cypriána a mnohé další. Např. Summa teologica od Tomáše Akvinského je dalším značně vytěženým pramenem, hlavně její třetí část, zabývající se problematikou eucharistie. Hojně využívá i citací ze sbírky kanonického práva *„Concordantia discordantium canonum“* neboli *„Decretum Gratiani.“* Pak následuje argumentace proti přijímání pod obojí způsobou, rozdělená do pěti základních bodů a dále je vznesena otázka, proč vůbec církev zavedla přijímání pod jednou. A poslední podkapitolou vyzdvihuje odlišný Rokycanův a Ragusiův výklad pojmu církve. Celá výše popsaná kapitola se snaží správně interpretovat vlastní Ragusiův text, přičemž se drží zcela striktně latinského originálu.

---

[30]IOANNES DE RAGUSIO, Replica magistri Ioannes de Ragusio ad Replicam magistri Ioannis de Rokycana. Cod A I 29, fol. 230r-263v; MANSI XXIX., 728-759.

[31]IOANNES DE RAGUSIO, Replica magistri Ioannes de Ragusio ad Replicam magistri Ioannis de Rokycana. Cod A I 29, fol. 264r-286r; MANSI XXIX., 760-770.

[32]IOANNES DE RAGUSIO, Replica magistri Ioannes de Ragusio ad Replicam magistri Ioannis de Rokycana. Cod A I 29, fol.286r-302v; MANSI XXIX., 771-789.

Při zpracování tohoto poměrně obtížného tématu jsem samozřejmě využila výše uvedené literatury od českých, ale i zahraničních historiků a teologů, kteří se daným tématem zabývali a stále zabývají. Vedle Ragusiovy repliky jsem také vycházela z již zmíněného Deníku Petra Žateckého, dobových listin zpracovaných v Archivu českém, Palackého *Monument conciliorum generali* a dalších.

Práce je průběžně doplňována přepsaným textem z latinského originálu repliky, ale i ostatních archivních pramenů.

TEORETICKÝ A PRAKTICKÝ PŘÍNOS DISERTAČNÍ PRÁCE

Johannes de Ragusio patřil k jednomu z nejhorlivějších účastníků basilejského koncilu, který se hluboce zapsal nejen do dějin husitských Čech, ale i do dějin celé katolické církve. Ragusiovy diplomatické schopnosti byly oceněny basilejským sněmem později, neboť posláním sněmu nebyl jenom smír s českými husity, ale též získání rozkolných Řeků pro jednotu se západní církví.

Bez jakýchkoliv pochybností ho lze zařadit mezi skvělé řečníky s velmi hlubokou znalostí v teologické a historické vědě. Snažil se však tradiční učení o církvi vysvětlovat podle svého pojetí, i když dokázal citovat učení církevních otců od počátku křesťanství až po svou dobu. Podle něho církev není řízena papežem, ale sněmy, na nichž je shromážděna celá církev. Papež je jen výkonným orgánem koncilů.

V Basileji obhajoval katolické stanovisko o přijímání pod jednou způsobou. Před sněmem veřejně zdůraznil, že jistě nejde o malou věc, nýbrž o věc víry, a proto si vyžádal, aby mohl odpovědět k replikám svého protivníka. Zmínil se, že Rokycanův výklad obsahuje špatné pochopení pavlovsko-augustinovské mylšenky predestinace, což vyjádřil následujícími slovy:
"Ecce domini, audivistis magistrum Johannem de Rochysana proponentem articulum de communione sub utraque specie, et adducentem pro declaratione ipsius multas rationes, sumatas tam ex sacris scripturis, quam etiam ex conciliis generralibus et sanctis doctoribus: amore dei, aperiatis oculos vestros et agnoscite evangelicam veritatem."[33]

Ragusio v zápalu své řeči použil několikrát výrazu herese

---

[33]PALACKÝ, F. - BIRK, E., *Monumenta Conciliorum Generalium saeculi decimi quinti*, I-IV: I, Vindobonae 1857; MCG I., 262-270.

a ty, kteří se zastávali prvního artikulu pražského, označil jako bludaře a schismatiky, což se samozřejmě neobešlo bez bouřlivé odezvy. Čeští vyjednavači si stěžovali, že uráží, a tím porušuje chebská ujednání.

Písmo svaté v Ragusiově pojetí stojí nad církví jako její norma. Ani Písmo svaté, ani žádná jiná učitelská autorita nemá průkaznou a závaznou hodnotu, pokud nesouhlasí s tradičním církevním učením nebo pokud se jí takového souhlasného stanoviska nedostalo dodatečně. [34] Ragusiovy závěry tedy zcela zřetelně odmítly již výše zmíněného Chebského soudce, konkrétně jeho sedmí článek. Naopak vyzdvihl první a nejvšeobecnější princip učení a poznání víry. Tímto principem byla římská církev a její *determinatio*, tedy právo rozhodovat o pravdě. Na druhé starně se Ragusiovi nepodařilo zdůraznit, že v církvi je nadále přítomna pravda evangelia.[35]

Ragusio vůbec nehodlal Chebského soudce respektovat, spíše ho zcela ignoroval. Vede nás k tomu skutečnost, že se ve své řeči o něm nikdy nezmínil.[36] Vyhlásil, že se církev v žádném případě nemůže mýlit, protože je vedena Duchem svatým a Ježíšem Kristem. Písmo svaté pak není církvi nadřazeno, a tudíž nemá závaznou platnost, pokud se dostane do rozporu s tradičním učením církve nebo jejími rozhodnutími.

Lze tedy konstatovat, že mezi Rokycanou a Ragusiem existoval důležitý a to zcela zásadní rozdíl v otázce: Jakou roli hraje v církvi samotné Písmo svaté? Oba dva chápali roli Písma svatého v odlišném pojetí církve.[37] Johannes de Ragusio se při

---

[34]TE, 307.
[35]MANSI XXIX, s. 714.
[36]MANSI XXIX, s. 709; DUDA, Bonaventura**.** Joannis Stojkovic de Ragusio O.P. Doctrina de cognoscibilitate ecclesiae. *Studia Antoniana*, Romae : 1958, č. 9 s. 62.
[37]KRCHŇÁK, Alois. *Čechové na basilejském sněmu*. Trinitas Svitavy : 1997. s.

svém konstatování názorů dostal do velkého sporu s českým poselstvem. Jan Rokycana před shromážděním napadl Ragusia slovy, *„že se prohřešuje, když označuje Čechy za rozkolníky, bludaře a odloučené od církve. Jeho počínání, že nesměřuje k dosažení jednoty, nýbrž k úplné roztržce mezi stranami.“*[38] Na jedné straně oba dva souhlasili s tím, že Písmo svaté bylo církví přijato jako kanonizovaný biblický soubor. Rozpor mezi nimi však nastal v okamžiku, kdy Rokycana tvrdil, že vše co je v Písmu napsané je také závazné, o čemž Ragusio tvrdě polemizoval. Husité si mohou o rozhodčí úloze Písma svatého myslet, co chtějí *„jeho spolehlivost je závislá na neomylnosti církve.“*[39] Tvrdil, že to co je v Písmu, není v žádném případě závazně nařízené a záleží jen a jen na církvi, která může jednotlivé *„pravdy“* měnit, a proto hned v úvodu své slavné koncilní řeči proti prvnímu artikulu předkládá šestnáct zásad pro správný výklad Písma svatého.

Ragusio se nezalekl a zašla vysvětlovat vztah mezi církví a eucharisií, i když zde je zarážející, že se zde vzdálil svému eklesiologickému pohledu na eucharistii, který neustále umocňoval velkým množstvím citací sv. Augustina. Ragusio zde byl bezpochyby ovlivněn vlivem rané scholastiky, kde zdůrazňoval rozdíl mezi eucharistii jako tělem Ježíše Krista corpus Christi a církví jako Božím tělem corpus Christi.

„Item sciendum quo secundum praedictam duplice rem huius sacramenti, est duplex caro christi sive corpus, una Guam supsit et traxat de Virginie, et sanguis, qui fusus fait in cruce pro nobis; de hac carne dicitur Lucaae ultimo. Palpate et videte, quia spiritus carnem est non habet, sicut me videtis habere. De

---

68.

[38]Tamtéž

[39]Tamtéž

sabquine vero dicitur Joh. 19: Et continuo exivit sanguis et apud Alia vero caro et sanguis Christi est spiritualit et mystica; id est corpus Christi mysticum, cuius corporis est ipse Christus, reliqui vero fidelis sunt membra…"[40]

Tělo Krista – corpus Christi je obsaženo v chlebu a vínu a je totožné s fyzickým tělem Ježíše Krista. Církev jako Boží tělo – corpus Christi mí jinou spirituální povahu, která má být zřetelně oddělena.[41]

Na druhé straně jasně vyjadřuje, proč církev zavedla přijímání pod jednou způsobou. Zde je důležité poukázat na rozdíl mezi slavením eucharistie v rané církvi, kde se mše svatá a přijímání dělo jako přijímání věřících. Za Ragusiových časů se přijímání stalo klerikální záležitostí, kdy mše svatá a přijímání slavili jako praesentia poluli. Přijímání věřících probíhalo samostatně a oddělovalo se od mše svaté, což se snažil Ragusio ospravedlnit a začal zdůrazňovat manducatio spiritualit před materiální potravou těla a krve Krista. Johannes formuloval vztah mezi svátostnou a formální účastí na přijímání následujícími slovy:

„prima exigit secundum, ut sit ad scilutem, secunda est solla sufficiens et necessaria ad salutem. Pama vocatur sacramentalis, sine qua multi martyres cansti et salvami sunt: secunda vero vocatur spiritualit, sine qua nullus salvatur."[42]

Ragusio dělí *„manducatio spiritualis"* na *minores* a *maiores*. Rozdíl mezi nimi není založen na aktu lásky, nýbrž je kladen v intelektuálních znalostech. Pro minores platí:

„Prima enim requiritur quod homo in fide vera recogitet devote passionem Christi, cuius memoriale est hoc venerabile

---

[40] MANSI XIXX, s. 732.
[41] Tamtéž
[42] MANSI XXIX, s. 734.

sacramentum et hoc sufficit quoad minores seu vilgares“[43] a pro maiores zase: „*Sed quod maiores, ultra hoc requiritur, quod devote recogitent quomodo sub illis speciebus est realiter et vere corpus Christi, deus est homo, cum suo sacratissimo corpore, quod pro nobis expisuit tam multiplici passioni. Et quod illud ex ineffabili sua bonitate dedit nobis in cibum animarum nostrarum, et caetera quae in hoc sacramento mirabilia opera pietatis continentur.*“[44]

---

[43]MANSI XXIX, s. 733.
[44]Tamtéž

SEZNAM PUBLIKOVANÝCH PRACÍ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PŘEDKLÁDANÉ PRÁCI

Steinová Šárka. „Johannes de Ragusio“, *Teologická Revue*, vydává HTF UK v Praze 1/2005, ISSN 1211-7617, 76. ročník, s. 88-105.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PRAMENY, LITERATURA A DALŠÍ ODBORNÉ ZDROJE

A) PRAMENY

Nevydané prameny

IOANNES DE RAGUSIO: Replica magistri Ioannes de Ragusio ad Replicam magistri Ioannis de Rokycana, cod A I 29, fol. 189-302, Universitätsbibliothek in Basel.

IOANNES DE RAGUSIO: Replica de sancta communione, pars tertia: de ecclesia, cod. A I 29. fol. 175-184, Universitätsbibliothek in Basel.

IOANNES DE ROKYZANA: De sancta communione sub utraque specie, A I 29, fol. 143-166, Universitätsbibliothek in Basel.

Vydané prameny

BARTOŠ, František Michálek. *Orationes, quibus Nicloas de Pelhřimov, Taboritarum episcopus, et Ulricus de Znojmo, oraphanorum sucerdes, ...in concilio Basiliensi anno 1433 ineunte defenderunt.* Tábor : 1935. s. 1-32.

BASNAGE, J. T*hesaurus monumentorum ecclesiasticorum sive Henrici Canisii Lectiones antiquae IV.* Amsterdami : 1725.

BRANDMÜLLER, W. *Das Konzil von Pavia-Siena 1423-1424.* I. Darstellung. VRF 16/I. Münster : 1968.

ESCHER, K. Das Testament des Kardinals Johannes de Ragusio. *BZGA.* 1917, č. 16. s. 208-212.

Der Briefwechsel des Eneas Silvius Piccolomini, II. Abteilung: Briefe als Priester und als Bischof von Triest (1447-1450). FRA 2. Abteilung: *Diplomataria et acta 67*, **hg. WOLKAN. v.**

R. Wien : 1912. s. 170.

Concilium Basileense. Studien und Quellen zur Geschichte des Concils von Basel, I-VIII: I-IV. **ed. HALLER, J.** Basel : 1896-1903; V., **ed. BECKMANN, G.** Basel : 1926; VII, **ed. HEERE, H.** Basel : 1910; VIII, **ed. DANNENBAUER, H.-HARTMANN, A.-WACKERNAGEL, H. G. – PEROUSE, G.,** Basel : 1936.

HARDOUIN, J. *Acta conciliorum et epistulae, decretales ac constitutiones summorum pontificum VIII.* Parisis : 1714.

HALLER, J. Die Protokolle des Concils 1431-1433. Aus dem Manuale des Notares Bruneti und einer Römischen Handschrift. *Koncilium Basilense.* Bd. II. Basel : 1897.

HEŘMANSKÝ, František. *Deník Petra Žateckého*: *(Liber diurnus).* Praha : Melantrich, 1953. s. 292.

HEŘMANSKÝ, František. *Husitská kronika. Vavřinec z Březové.* Praha : Svoboda, 1979, s. 427.

Iohannis Stojković de Ragusi. *Tractatus de ecclesia.* **ed. ŠANJEK, F.-KRCHŇÁK, A.-BIŠKUP, M.** Zagreb : 1983.

MANSI, J. D. *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio XXXI.*, Graz : 1960 – 1961.

MARTÉNE, E.-DURAND, V. Collectio Veterum Scriptorum et monumentorum etc. VIII. Vol. Parisiensis : 1733.

PICCOLOMINI, Eneas Silvius. *De gestis concilii Basiliensis commentariorum libri II.* edited and translated by A. Hay and W. K. Smith. Oxford : 1967.

Monumenta conciliorum generalicum seculi decimi quinti. Concilium Basiliense. Scriptores. Tomus I., ed. **PALACKÝ, F.** Vindobonae : 1857; II-III/1 ed. **BIRK, E.**, Vindobonae : 1873/1886.

QUETIF, J. - ECHARD, J. (1719): *Scriptores Ordinis Praedicatorum II.* Paris : 1719.

LABBÉ, PH.-COSSARTI, G. *Sacrosancta concilia XII.* Lutetiae Parisorum : 1672.
Repertorium Germanicum. Regesten aus den päpstlichen Archiven zur Geschichte des deutschen Reich sund seiner Territorien im XIV. Und XV. Jahrhundert: Pontificat Eugens IV., I. Band, unter Mitwirkung **von HALLER, J.- KAUFMANN, J.- LULVÉS, J.** bearbeitet **von ARNOLD, R.**, Berlin : 1897.
Regesta imperii. XI. Urkunden Kaiser Sigmunds II., **hg. ALTMANN, W.,** Innsbruck : 1897

B) SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

ALLATIUS, L. *Roberti Creyghtoni apparatum, versionem et notas ad historiam concilii Florentini scriptam a Silvestro Syropulo de unione inter Graecos et Latinos exercitationem pars prima.* Romae : 1665.
ALTANER, B. Johannes Stoikovic von Ragusa. *LthK*, 1933, č. 5, s. 527.
AMANN, E. Jean Stojkovič. *DthC*, 1941, č. 19/2, s. 2625.
AUER, J. - RATZINGER, J. *Kleine katholische Dogmatik VIII: Die Kirche-Das allgemeine Heilssakramen.* Regensburg : 1983.
CONGAR, Y.: *Die Lehre von der Kirche; vom abendländischen Schisma bis zur Gegenwart.* hg. v. M. Schmaus- u.a. Freiburg-Basel-Wien : 1971.
ČERNÝ, K.: Replika proti Rokycanovi. *Listy filologické*, 1898, č. 25. s. 25-30.
BARTOŠ, František, Michálek. M. *České dějiny II-8. Husitská revoluce. Vláda bratrstva a její pád.* Praha : Academia, 1935, s. 263.

BARTOŠ, František, Michálek. M. *The hussite Revolution 1424-1437*. New York : Columbia University Press, 1986. s. 204.

BARTOŠ, František, Michálek. M. L*iterární činnost M. Jana Rokycany, M. Jana Příbrama, M. Petra Payna.* Praha : 1928. s. 111.

BARTOŠ, František, Michálek. M. *M. Petr Payne, diplomat husitské revoluce*. Praha : Kalich, 1956. s. 72.

BARTOŠ, František, Michálek. *O kalich. Obrázky z dob staletého zápasu.* Praha : 1939. s. 50.

BARTOŠ, František, Michálek. Počátky kalicha v Čechách. *ČMK*, 1922-1923, č. 46. s. 43-51; s. 157-173, *ČNM*, č. 97. s. 34-51.

BAUER, M. Johannes Charlier Gerson. *LthK*, 1996, č. 5. s. 909-910.

BINDER, Karl. *Slaven auf dem Konzil von Basel. Acta Congressus Histor, Slavici Salisburgiensis* (Annales Instituti Slavici I-3). Wiesbaden : 1867.

BINZ, G. (1907): *Die deutschen Handschriften der öffentlichen Bibliothek der Universität Basel I: Die Handschriften der Abteilung A.* Basel : 1907. 49, Nr. 31; 53, Nr. 54-56; 54, Nr. 57 a 211, Nr. 19.

BLACK, A. J. The council of Basel and the Second Vatican council. *Councils and Assemblies*, 1964, s. 229-234.

BURGER, CH. Gerson Johannes. *TRE*, 1984, č. 12. s. 532-538.

BURSCHE, Edmund (1921): *Die Reformarbeiten des Basler Konzils: eine Kirchengeschichte Untersachung zur Erlagung des Grades Lizentiaten der Theologie. Einer hohen theologischen Fakultät der Universität zu Basel, eingericht von lis. Theol.* Lodž : 1921. s.

CERVA, S. M. *Biblioteka Ragusina in qua ragusini scriptores corumue gesta et scripta recensetur II-III.* editionem principem curavit et prooemium conscripsit **KRASIČ. S.** Zagreb : 1977. s.

COOK, W. R. The Eucharist in Hussite Theology. *Archiv für Reformationsgeschichte*, 1975, č. 66. s. 23-35.

DAMERAU, R. Der Laienkelch. *Studien zu den Grundlagen der Reformation*, 1965, č. 2. s.

DANIELE, I. Berardi, Giovanni. *EC*, 1949, č. 2. s. 1367-1368.

DECKER, W. Die Politik der Kardinäle auf dem Basler Konzil (bis zum Herbst 1434). *AHC*, 1977, č. 9, s. 112-153.

DECKER, W. Dominici Giovanni. *LexMA*, 1986, č. 3. s. 1185-1186.

DOBROVSKÝ, J. Beiträge zur Geschichte des Kelchs in Böhmen, Prag : 1817.

DOBROVSKÝ, J. Počátky kalicha a artikule pražské již l. 1417. Praha : 1907.

DUDA, B. Johannes Stoikovic von Ragusa. *LthK*, 1960, č. 5. s. 1073-1074.

DUDA, Bonaventura. *Verfassungsprinzipien der Kirche im Basler Konziliarismus.* Münster : 1980. s. 182-206.

DUDA, Bonaventura. Joannis Stojkovic de Ragusio O. P. Doctrina de cognoscibilitate ecclesiae. *Studia Antoniana, 1958, č. 9,* Romae.

EGGER, F. *Beiträge zur Geschichte des Predigerordens. Das Reforma des Basler Konvents 1429 und die Stellung des Ordens am Basler Konzil 1431-1448.* Berlin-Nex York-Paris-Wien : 1991.

ESCH, A. Pius II (Enea Silvio de´Piccolomini). *LexMA*, 1993, č. 6. s. 2190 2192

FARLATI, D. Illyricum sacrum VI. Venebetis : 1880.

FINK, K. A. (1968): *Handbuch der Kirchengeschichte III.* Freiburg-Basel-Wien : 1968. Die mittelalterliche Kirche 2. Halbband: Vom kirlichen Hochmittelalter bis zum Vorabend der Reformation.

FISCHER, H. Johannes Nider. *LthK*, 1960, č. 5. s. 1066-1067.

FROMHERZ, U. (1960): *Johannes von Segovia als Geschichtsschreiber des Konzils von Basel.* Basel-Stuttgart : 1960.

GILL, Joseph. *Konstanz und Basel – Florenz.* Mainz : Matthias-Grünewald-Verlag : 1967. s. 479.

GARGAN, L. Lo studio teologico e la biblioteca die domenicani a Padova nel tre e quattrocento. *Contributi alla storia dell´Universita di Padova*, 1971, č. 6.

GIRGENSOHN, D. Kirche, Politik und adelige Regierung in der Republik Venedig zu Beginn des 15. Jahrhunderts. *sv. I. Veröffentlichungen des Max-Planeck-Instituts für Geschichte 118.* Göttingen : 1996, s.

GLIUBICH, S. *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*. Vienna : 1856.

HALLER, J. Concilium Basiliense in die Protokolle des Konzils von Basel. *Hist. Zeitschrift*, 1895, č. 74. 385 ff.

HALLER, J. Die Protokolle des Konzils 1431-1433. Aus dem Manuale des Notares Bruneti und einer Römischen Handschrift. *Koncilium Basilense*, Bd. II, Basel : 1897.

HALMRATH, J. Das Basler Konzil 1431-1449. Forschungsstand und Probleme. *KHAb*, č. 32, Köln-Wien : 1987.

HALMRATH, J. Johannes (Alfonsi) von Segovia. *LexMA*, 1991, č. 5 . s. 605.

HAUBST, R. Nikolaus von Kues. *LexMA*, 1993, č. 6. s.1181-1184.

HEFELE, Joseph, Charles. Conciliengeschichte VII. Freiburg : 1874.

HEFELE, Joseph, Charles. *Histoire des concilesd´apres les documents originaux par Charles Joseph Hefele.* Paris : Letouzey et Ané, Tome 3, Part 1, 1907-1909.

HEFELE, Joseph, Charles. *Conciliengeschichte nach den Quellen bearbeitet VII.* Freiburg : 1874. s. 972.

HELMRATH, H. Heinrich Kalteisen. *LexMA*, 1989, č. 4. s. 2094-2095.

HELMRATH, H. Das Basler Konzil 1431-1449. Forschungsstand und Probleme. *KHAb*, 1987, č. 32

HOFMAN, Ladislav K. Husité a koncilium basilejské v letech 1431-1432. *ČČH*, 1901, č. 7. s.

HÖDL, G. Zur Reichspolitik des Basler Konzils: Biscof Johannes Schele von Lübeck (1420-1439). *MIÖG*, 1967, č. 75. s. 46 – 65.

HÖDL, G. Zur Ekklesiologie der Konzileien von Konstanz und Basel. *Theologische Revue*, 1963, č. 59. s. 362-372.

JACOB, E. F. *The Bohemians at the Council of Basel 1433. Prague Essays.* Oxford : 1949.

JOETZE, K. F. Über den Tractatus de reductione Bohemorum Johannes von Ragusa. *Festgabe K. Theodor von Heigel zur Vollendung seines sechzigsten Lebensjahres.* hg. v. Th. Bitterauf-P. Darmstaedter u.a., Müchen : 1908.

KAMINSKY, H. *A history of the hussite revolution.* Berkeley, University of California: 1967, s. 580.

KAŇÁK, Bohdan. Diplomatická příprava květnového jednání v Chebu v roce 1432. Praha. s. 32-83.

KAEPPELI, T. Scriptores Ordinis Praedicatorum Medi Aevii

I-III. Roma : 1970-1980.
KEJŘ, J. Deklarace pražské univerzity z 10. 3. 1417 o přijímání pod obojí a její historické pozadí. *SH*, 1961, č. 8. s. 133-156.
KEHL, M. Die Kirche. *Eine katholische Ekklesiologie.* Würzburg : 1993.
KRÄMER, W. Konsens und Rezeption. Verfassungsprinzipien der kirche im Basler Konziliarismus. Mit Edition ausgewählter Texte. *BGThPhM NF* : 1980, č. 19.
KRCHŇÁK, Alois. *De vita et operibus Ioannis de Ragusio.* Lateranum. Romae : 1960. NS 26.
KRCHŇÁK, Alois. *Čechové na basilejském sněmu.* Svitavy : Trinitas, 1997. s. 274. ISBN 80-86036-01-4.
KRCHŇÁK, Alois. Johannes Stoyci de Ragusio. *LexMA*, 1994, č. 5. s. 596-597.
KRCHŇÁK, Alois. Ragusio, Johannes Stoyci de Ragusio. *BBKL*, 1994, č. 7. s. 1256-1263.
KRISTELLER, P. O. *Iter italicum III, IV und V.* London-Leiden : 1983-1993. s.
KRMÍČKOVÁ, H. *Studie a texty k počátkům kalicha v Čechách.* Brno : 1998. s.
KLUCKHOHN, A. Herzog Wilhelm von Bayern. Der Protektor des Basler Konzils und Statthalter des Kaisers Sigmund. *Forschungen zur deutschen Geschichte*, 1862, č. 1. s. 519-615.
KUBALÍK, Josef. Jean de Raguse. Son importance pour l´ecclesiologie du Xve siécle. *RSR*, 1967, č. 41. s. 150-167.
KUBALÍK, Josef. Johannes von Ragusa und die hussitische Ekklesiologie. *ThQ*, 1977, č. 125. s. 290-295.
KUBALÍK, Josef. *Zápas o pojetí církve.* Praha : 1992. s. 153., ISBN 80-7113-048-6

LADNER, Pascal. Johannes von Segovius Stelling zur Präsidentenfrage des Basler Konzils. *Zeitschricht für schweizerische Kirchengeschichte*, 1968, č. 62.

LAZARUS, P. Das Basler Konzil. Seine Berufung und Leistung, seine Gliederung und Behärdenorganisation. *Eberings hist. Studien*, Bd. 100, Berlin : 1912. s.

LEHMANN, M. *Die Teilnehmer des Basler Konzils von seinem Anfang bis 1441*. Wien : 1945. s.

LECKLERQ, H. Histoire des Conciles. VII. 2. Paris : 1907. s. 594.

MATĚJ Z JANOVA. *Regulae Veteris et Novi testamenti: de corpore Christi*. sv. V. Communio unesu Christi. Kybal – Odložilík, Praha : Česká akademie věd a umění, 1926, s. 432.

MADRIGAL TERRAZAS, Jesús Santiago. Le eclesiología de Juan de Ragusa O. P. (1390/95- 1443). Universidad Pontificia Camillas. *Estudios*, 60, Madrid : 1995, s. 145-208; 285-340. ISBN 84-87840-72-8

MERKLE, (?). Konzilsprotokolle oder Konzilstagebücher. *Hist. Jahrh.*, 1904, č. 25, 82 ff.

MEUTHEN, E. Cesarini Giuliano. *LexMA*, 1983, č. 2. s. 1639-1640.

MEUTHEN, E. Cesarini Giuliano (1398-1444). *LthK*, 1994, č. 2. s. 995.

MEUTHEN, E. Capranica Domenico. *LexMA*, 1983, č. 2. s. 1488.

MEUTHEN, E. Piu II. Papst (1458-1464). *TRE*, 1996, č. 26. s. 649-652.

MEYER, G. - BUCHARD, M. *Die mittelalterlichem hanschriften der Universitätsbibliothek Basel*. Abteilung B: Theologische Peramenthandschriften I, cod. B I 1-B VIII 10, Basel : 1967.

MOLNÁR, Amadeo. Theologie husitského kalicha. *Teologická příloha Křesťanské revue*, 1965, č. 32. s. 1-9.

MOLNÁR, Amadeo. *Husitské manifesty*. Praha : Odeon, 1980, s. 262.

MOLNÁR, Amadeo. Le penseé hussite dans l´interpretation de Jean de Raguse, *Comunio Viatorum 26*, Prag : 1983. s. 143-152.

MOLNÁR, Amadeo. *Na rozhraní věků. Cesty reformace.* Praha : Vyšehrad, 1985. s. 436.

MOLNÁR, Amadeo. Chebský soudce. *Soudce smluvený v Chebu :* Cheb, 1982, s. 2-75.

MORTIER, A. *Histoire des maitres genéraux de l´ordre des fréres des précheurs IV.* Paris : 1909.

MÜLLER, H. Heinrich Kalteisen. *ThK*, 1995, č. 4. s. 1389.

MÜLLER, Karl. *Kirchengeschichte.* Band II. 1. Thübingen : 1902 und Band II. 2. Thübingen : 1919. s.

NECHUTOVÁ, J. K charakteru eucharistie v české reformaci. *SPFFBU*, 1971, B18. s.31-44.

NEUMANN, A. Praha a Řím roku 1433. *Hlídka*, 1925, č. 42.

NEUNER, P. Ekklesiologie – Die Lehre von der Kirche. Glaubenzugännge. Lehrbuch der katholischen Dogmatik II, hg. v. W. Beinert, Paderborn-München-Wien-Zürich : 1995. s. 258.

PALACKÝ, František. *Geschichte von Böhmen.* III/3, Böhmen und das Basler Concil. Sigmund und Albrecht. J. 1431-1439. Prag : 1854. s. 337.

PALACKÝ, František. Handschriften zur Geschichte zur Geschichte des Basler Konzils. *Sitz, ber. d. Kais. Ak. d. Wiss. Phil.-hist.* 1854, č. 11.

PASTOR, L. *Geschichte der Päpste I.* Freiburg : 1955. Geschichte der Päpste im Zeitalter der Rennaissance bis zur

Wahl Pius II.
PICHLER, I. H. Die Verbindlichkeit der Konstanzer Dekrete. Untersuchungen zur Frage der Interpretation und Verblindlichkeit der Superioritätsdekrete „Haec sancta“ und „Frequens“. *WBTh*, Wien : 1967, č. 16, s. 109.
PROKEŠ, Jaroslav. *Husitika vatikánské knihovny v Římě.* Praha : 1929. s. 63.
PROKEŠ, J. *M. Prokop z Plzně.* Praha : Husovo museum, 1927. s. 303.
PROKEŠ, Jaroslav. List koncilu basilejského „Compulit nos caritas“ z 15. října 1432 a jeho obrana. *ČMM*, 50, 1926, s. 651-652.
RADELJ, P. M. *Acta et diplomata latina conarum oesumenicum fratris Ioannis Stojkovič de Ragusio O.P. (1385-1443) illusrantia.* Frieburg : 1998.
REICHERT, K. M. Johannes von Ragusa. *Kirchliches Handlexikon*, 1912, č. 2. s. 150-151.
RICHTER, O. Organisation und Geschäftsordnung des Basler Konzils. *Leipzig. Phil. Diss.* : 1877.
ROTH, P. *Das Basler Konzil 1431-1448.* Berlin : 1931.
SCHMAUS, M. Der Glaube der Kirche. *Handbuch katholischer Dogmatik II.* München : 1970. s.
Sitzungsberichte der Wiener Akademie der Wissenschaften. sv. 11, s. 286.
SEDLÁK, J. Počátkové kalicha. *ČKD*, 1911, LII. s. 97-105; s. 244-250; s. 397-401; s. 496-501; s. 583-587; s. 703-708; s. 786-791; *ČKD*, 1913, LIV, s. 226-232; s. 275-278; s. 404-410; s. 465-470; s. 708-713; *ČKD*, 1914, LV, s. 75-84, s. 113-120; s. 315-322.
SEPPELT, F. X. *Geschichte der Päpste, von den Anfängen bis zur Mitte des zwanzigsten Jahrhunderts IV: Das Papsttum im*

Spätmittelalter und in der rennaissance. München : 1957. s. 274-306.

STEIBER, J. W. (1994): Der Kirchenbegriff des Cusanus vor dem Hintergrund der kirchen-politischen Entwicklungen und kirchentheoretischen Vorstellungen seiner Zeit. *MFCG*, 1994, č. 21. s. 87-156.

STEIBER, J. W. *Pope Eugenius IV. The council of Basel and the seculor and ecclesiticae authorities in the empire. The conflict over Supreme authority and Power in the Church.* Leiden : 1978.

STEINMANN, M. Die Handschriften der Universitätsbibliotek Basel Register zu der Abteilung A I-Ax I ind O. Basel : 1982.

ŠIMEK, F. T*raktár mistra Jana Rokycany o přijímání krve.* Praha : Královská česká společnost nauk, 1941. s. 56.

ŠIMEK, F. Jan Rokycana, obránce pravdy a zákona Božího. Praha : Jan Laichter, 1949. s. 224.

ŠMAHEL, František. *Husitské Čechy. Struktury. Procesy. Ideje*. Praha : Lidové noviny, 2001. s. 758. ISBN 80-7106-468-8

ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce. 2. Kořeny české reformace*. 2. vyd., Praha : Karolinum, 1996. s. 364. ISBN 80-7184-074-2.

ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce. 3. Kronika válečných let.* 2. vyd., Praha : Karolinum, 1996. s. 420. ISBN 80-7184-075-0.

ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce. 4. Epilog bouřlivého věku.* . 2. vyd.,
Praha : Karolinum, 1996. s. 550. ISBN 80-7184-073-4.

ŠMAHEL, František. *Idea národa v husitských Čechách.* České Budějovice : Růže, 1971. s. 229.

THILS, G. Le Tractatus de Ecclesia de Jean de Raguse. *Angelicum*, 1940, č. 17.

THOMMEN, Rudolf. *Zur Geschichte des Basler Konzils im Anzeiger für schweizerische Geschichte VII.* Bern : 1894-1897.

TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy.* 4 a 6. 2. vydání. Praha : 1871, 1906. s. 501.

TOURON, A. *Histoire des hommes illustres de l´Orde de Saint Dominique III.* Romae

TUILIER, A. La mission á Byzance de Jean de Raguse, doctor de Sorbonne, et le role des Grecs dans la solution de la crise conciliaire. *Bulletin philogique et historique du Comité des Travaux historiques et scientifiques*, 1979. s. 137-152.

TUILIER, A. Jean Stojkovič de Ragusa. *Misao i djelo*, 1986, s. 133-140.

URBÁNEK, Rudolf. *České dějiny* III-1. Praha : Laichter, 1915. s. 976.

URBÁNEK, Rudolf. *Bitva u Domažlic*. Praha : Kruh pro studium čs. dějin vojenských, 1932. s. 28.

VAGEDES, Arnulf. *Paderborner theologische Studien: Das Konzil über dem Papst? Die Stellungnahmen des Nikolaus von Kus und des Panoramitanus zum Streit zwischen dem Konzil von Basel und Eugen IV.* Teil 1: Text; Teil 2: Anmerkung, Paderborn-Zürich-München-Wien : 1981.

VÁLEK, J. Basilejská jednání a tradice mírových snah. *Studia Comeniana et historica*, 1981, č. 23, s. 18-23.

VALOIS, N. *Le pape et le concile (1418-1450).* Paris: Alphonse Picard et Fils, 1909.

VICENTINI, U. Giovanni di Ragusa. *EC*, 1951, č. 6. s. 601.

VIKLEF, Jan. De eucharistia tractatus maior. Now 1st ed. From the manuscripts with critical and historici notes/by Iohann Loserth. London : Trübner, 1892, s. 359.
VOOGHT de P. (1970): L*a confrontation des theses hussites et romaines au concile de Basle: (Janvier-Avril 1433).* Louvain: Abbaye du Mont César : 1970. s. 137, s. 254-291.
WALZ, A. Chrysoberges. *LthK*, 1957, č. 1. s. 54.

SUMMARY

The council of Basel in the mirror of the archive sources

Johannes de Ragusio belonged to one of the most ardent participants in the Council of Basle, who wrote not only deep into the history of the Hussite Bohemia, but also the history of the Catholic Church, at least in today's ecclesiological dictionaries we find him in the forefront. Johannes's diplomatic skills were valued at Basel Assembly later, because the mission was not just a peace council with the Czech Hussites, but also obtain Greeks to the unity of the Western Church.

Johannes de Ragusio was a native of Ragusa (now Dubrovnik) who became a Dominican at an early age. In 1431 Martin V sent him to the Council of Basle as Papal theologian, and from 1435to1437 he acted as legate of the Council to Constantinople in order to gain the Greeks for union with Rome. He was president of the Council of Basle, and a legate to Constantinople. He was created cardinal by Antipope Felix V, so would be considered by many a "pseudocardinal". He entered the Dominican Order and devoted himself to the observance of the rule of his order and the study of the sacred sciences. By reason of his great attainments in theology, Scripture, and the Oriental languages, he was considered an oracle in his native Dalmatia. In 1420 he became a master of theology at the University of Paris. In the year 1426 he was appointed procurator general of the Dominican Order, and went to reside at Rome under Pope Martin V. There he received marks of honour and esteem from the pope and the College of Cardinals, and the former eventually named him papal theologian for the General Council of Basle. John was,

moreover, chosen to open the council, in place of Cardinal Julian Cesarini, who was detained by other business. Arriving at Basle on 19 May, 1431, he on the same day arranged with the Bishop of Basle for the opening of the council on the 23rd of the same month. The opening did not take place, however, until 23 July, 1431, in the cathedral church, when John preached from the text: "Et angelus testamenti, quem vos vultis. Ecce venit" (Mal., 3, 1). In the council he exonerated the absent cardinals from the charge of contempt (Feb., 1433). On eight mornings he spoke against the doctrines of the Hussites.

In Basel, he defended the Catholic position on the admission of the act in a way, an old religious custom. Before the council publicly emphasized that certainly is not a small thing, but a matter of faith, and therefore requested in order to respond to the replicas of his opponent. Ragusio in the heat of his speech used the word several times and heres those who argued for the first Articles of Prague, called a deceiver, which is of course not without a violent response. Czech negotiators complained that offends and violates the Cheb arrangements. Scripture in the Ragusio´s concept stands above the church as the norm. Neither Scripture nor any other teacher's authority is not conclusive and binding value, if you disagree with traditional church teachings, or if she received such a favorable opinion additionally. Ragusio´s findings thus clearly rejected Cheb´s judge, specifically its seventh article. On the contrary, stressed the first and most general principle of learning and knowledge of faith. This principle was the Roman Church and its determinatio, a right to decide on the truth. On the other is getting older Ragusio failed to emphasize that the Church continues to present the gospel truth. He

declared that the Church in any case cannot be wrong because it is guided by the Holy Spirit and Jesus Christ. Scripture then it is not superior to the Church and therefore does not have binding force if it gets into conflict with the traditional teachings of the Church or its decisions. It can be stated that there existed Rokycana and Ragusio important and crucial distinction in question: What is the role of the Church Scripture itself? Both understand the role of Scripture in a different conception of the Church. Johannes de Ragusio when its statement of views got into a big dispute with the Czech envoys. On the one hand, both agreed that the Scripture was adopted as Church canonized biblical file. The discrepancy between them, however, occurred when Rokycan claimed that everything is written in Scripture is also mandatory, as hard Ragusio disputed. He argued that what is in Scripture, is in no way binding and it's directed and only church that can individual "truths" change and at the very beginning of his famous speech to the Second Vatican Council presents the first Articles of sixteen principles for the correct interpretation of Scripture.Ragusio are not intimidated and went to explain the relationship between the Church and the Eucharist, even though there is striking that there is away to his view of the Eucharist, which is constantly magnified by a large number of citations St. Augustine. Ragusio there was no doubt influenced by the early influence of scholasticism, which emphasized the difference between the Eucharist as the body of Jesus Christ, Corpus Christi and the Church as God's body, corpus Christi. Body of Christ - Corpus Christi is contained in the bread and wine, and is identical with the physical body of Jesus Christ. The Church as Corpus Christi - Corpus Christi, another of my spiritual nature, to be clearly separated. On the other hand,

clearly indicates why the Church has established the communion in one way. Here it is important to point out the difference between the celebration of the Eucharist in the early church, where Mass and receiving the adoption happening as believers. Acceptance of the faithful took place separately and separated from the Mass, which he tried to justify Ragusio and began to emphasize spirituality manducatio food material from the body and blood of Christ.

BIBLIOGRAFICKÁ IDENTIFIKACE

Díky zde uvedeným Ragusiovým životním osudů dokážeme pochopit jeho velice negativní postoj k husitům, který vyvrcholil jeho vystoupením na basilejském koncilu. Po vyslechnutí všech čtyř českých mluvčích, obhajujících jednotlivé artikuly, přednesl svou repliku. Pro lepší pochopení textu repliky je v disertační práci rozdělena do jednotlivých podkapitol, týkajících se jednak jeho šestnácti hermeneutických pravidel, dokazování nutnosti přijímat pouze pod jednou způsobou z Nového a Starého zákona, z citátů církevních otců a koncilů. Dále pak následuje argumentace proti přijímání pod obojí způsobou, rozdělená do pěti základních bodů a výklad pojmu církev.

Thanks are living out the fate of Johannes de Ragusio can understand his very negative attitude to the Hussites, culminating in his performance at the Basel Council. After hearing the four-Czech speakers advocating the Articles of the individual, gave his reply. To better understand the body of the reply is in the dissertation is divided into separate subsections, on the one hand, his sixteen hermeneutic rules of evidence need only receive under one species of the New and Old Testament quotations from church fathers and councils. Then follows the argument against communion in both kinds, divided into five basic points and the interpretation of the Church.

- koncil v Basileji
- husité
- přijímání pod jednou způsobou
- přijímání pod obojí způsobou
- čtyři pražské artikuly

- Council of Basel
- Hussites
- communion in one species of
- communion in both kinds
- four Articles of Prague